

KUDÜSLÜLERİN KİMLİKLERİNE EL KONULMASI

HAZIRLAYAN:

WAFA

ÇEVİREN:

KUDÜS'TE BUGÜN

KUDÜS HAKKINDA Herşey

kudustebugun.com.tr

KUDÜSLÜLERİN KİMLİKLERİNE EL KONULMASI

Hazırlayan:
Wafa

Çeviren:
Kudüs'te Bugün

Kudüslülerin Kudüs'ten zorla çıkarılmaya çalışılması, İsrail hükümeti siyasetinin Kudüs'te Yahudi çoğunluğunu sağlamaya çalıştığıının en bariz göstergesidir. İsrail bu hedefini gerçekleştirmek için ise birçok yol denemiştir. Kudüs'ün işgal altında olduğunu ortaya koyan birçok Uluslararası kanunu hiçe sayarak Kudüs'e ve Kudüslülere karşı çok defa ırkçı yaptırımlar uygulamıştır. Sivillerin dokunulmazlığı ile halkın herhangi şekilde yerinden edilmesini yasaklayan 4. Cenevre sözleşmesi bu kanun ve anlaşmalardan birisidir.

İsrail güçleri Kudüs'ün batısında yaşayan halkın büyük bir çoğunluğunu 1948'de yerlerinden etmiş, bu politikasını ise 1967'de Kudüs'ün doğusunu işgal etmesiyle orada yaşayan Filistinlilere kendi kanunlarını dayatma yoluyla yeniden gündeme getirmiştir.

26 Haziran 1967 yılı İsrail taraflarının yaptığı nüfus sayımında, Kudüs'te 66 bin Filistinli vatandaşın bulunduğu kayıtlara geçmiştir. Ancak İsrail kanunları gereğince bu vatandaşların yalnızca ikamet hakkı olup

herhangi bir vatandaşlık hakları bulunmamaktadır. Bu vatandaşların yalnızca ikamet hakları varken doğum yerleri Kudüs olmasına rağmen nüfus sayımına alınmayan Kudüslülerin Kudüs'e dönme hakları bulunmamaktadır.

İsrail Kudüs üzerinde tamamen bir hakimiyet kurmak için çeşitli Yahudileştirme politikaları benimsemiştir. Kudüslülerin kimliklerinin ellerinden alınması bunlardan biridir. Bu yaptırımı uygularken de çeşitli yasaları ve ırkçı hükümleri esas almıştır. Onlardan bazıları:

1950 Geri dönüş yasası: Parlamento bu yasayı 5 Temmuz 1950 tarihinde kabul etmiştir. Günümüzde de halen daha uygulanmaktadır. Bu yasa daha sonrasında iki kez düzenlenmiştir. Birinci düzenleme 1954 Ağustos ayında ikincisi ise; 1970 Mart ayında yapılmıştır. Yasa, Yahudilere Kudüs'ün kapılarını sonun kadar açarak ivedilikle vatandaşlık hakkı verilmesini içermektedir. Yasanın 1970 yılında düzenlenerek Yahudi kökenli olanları ve onların

eşlerini de kapsamaya başlamasına karşın Kudüs'te doğup nesillerce orada yaşamış olan Kudüslülere ne geri dönüş hakkı ne de vatandaşlık hakkı tanınmamaktadır.

1952 Vatandaşlık Yasası: İsrail parlamentosu yasayı 1 Nisan 1952'de kabul etmiş, 14 Eylül 1953 yılında yürürlüğe sokmuştur. Bu yasa daha sonrasında iki kez düzenlenmiştir. İlki 2008 yılında ikincisi ise 2011 yılındadır. 1952 Vatandaşlık Yasası, göç meselelerine ilişkin özel düzenlemeleri detaylandırmakta, Yahudilerin -sözde ata yurtları olan- İsrail'e gelme hakkını öngörmekte ve onların göçünün kolaylaştırılmasını garanti altına almaktadır.

Vatandaşlık yasasının 2. Maddesinde, Geri dönüş yasasına göre her göçmen geri döndükten sonra İsrailli vatandaş olarak kabul edilecektir. 14 maddeye göre, İsrail vatandaşlığı alan hiçbir Yahudi'nin önceki vatandaşlıklarından çıkmalarına gerek yoktur. Ancak aynı kanunun 3. maddesine baktığımızda 1948 öncesinde Kudüs'te yaşayan Filistinlilerin İsrail taraflarının Filistinli göçmenlere geri dönüş hakkı tanımadığı için herhangi bir şekilde vatandaşlık ya da ikamet hakları yoktur. 11 maddeye göre, vatandaşlık hakkının iptal edilmesi emanete ihanet ve devlete bağlılığın zedelenmesi gibi durumlarda söz konusudur. "Emanete hıyanet" daha geniş bir bağlamda şu anlama gelmektedir: yasada geçen 9 Müslüman Arap şehirlerinden -buna Gazze de dahil- birinde herhangi cezai bir gerekçe olmaksızın daimi ikamet almaktır.

Bu yasa, mahkemelere, İçişleri Bakanlığı'nın talebi üzerine, casusluk, hıyanet, savaş zamanında düşmana yardım ve terör eylemleri (2005 tarihli 'Terörün Finansmanının Yasaklanması Hakkında Kanun' kapsamında tanımlandığı şekliyle) nedeniyle mahkûm edilenlerin İsrail vatandaşlığını bir ceza yaptırımının parçası olarak düşürme hakkı tanımaktadır. Bir kişinin vatandaşlığı ancak çifte vatandaş olması veya İsrail dışında ikamet etmesi durumunda iptal edilebilir.

1952 İsrail'e giriş yasası: "İsrail'e giriş yasası" İsrail vatandaşı olmayanların girişlerini kontrol eder. Aliyah göçmenlerine (geri dönüş yasasıyla İsrail'e gelen Yahudiler) imtiyaz sağlar. Onlara sanki devletin vatandaşmış gibi giriş hakkı ve statüsünden yararlanma imkânı tanır; öte yandan (Aliyah) vizesi, yabancı bir Yahudiye İsrail'e girebilmesi için verilir ve bu da ona, vatandaşların sahip olduğu birçok haktan yararlanma hakkı tanır. Aliyah göçmenlerinin (yasaya göre yeni göçmen) oy kullanma, İsrail parlamentosunda aday olma, pasaport sahibi

olma gibi hakları yoktur. Yalnızca vatandaşlık yasanın bu husustaki maddeleri uyarınca otomatik olarak vatandaş kabul edilir.

Bu yasa Filistinlileri yurt dışından çalışmaya gelen yabancılar gibi addeder. Nitekim bu yasa içişleri bakanlığında da bu şekilde kabul edilmiştir. 1974 yılında İsrail yasayı düzenlemeye gitmiştir. Böylelikle vatandaşlıkların iptali yetkisi içişleri bakanlığına verilmiştir.

27 Haziran 1967'de "Kudüs'ün İlhakı Yasası": İsrail Parlamentosu (Knesset), 'Kudüs'ün İlhakı Yasası'nı onayladı; bu, işgal altındaki toprakların ilhakını yasaklayan 4. Cenevre Sözleşmesi'nin 47. maddesinin açık ihlali niteliğindedir. Hukuki ve İdari İşler Kararı (11 No'lu Değişiklik) çıkarılarak, 1967 yılında kabul edilen ve İsrail idare hukukunun Doğu Kudüs'te uygulanmasının yasal zeminini oluşturan yasa tamamlanmış; 30 Temmuz 1980'de ise İsrail hükümeti, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul eden "Temel Yasayı" çıkarmıştır.

1988 yılında çıkarılan 88/282 sayılı "Hayat Merkezi Kararı": İşgal güçleri bu yasayı 1995 yılında yürürlüğe koymuştur. Yasada ise kimliklere el konulması hususunda da değişikliğe gitmiştir. Bunu ise tanımlı oldukça belirsiz olan "hayat merkezi" olarak adlandırmıştır. Şöyle ki, şayet bir Kudüslü Kudüs dışında Batı Şeria ve Gazze de buna dahil olmak üzere farklı bir şehirde 7 yıl boyunca ikamet ederse kimliği elinden alınacaktır.

2002 yılındaki "1813" sayılı kararı: İsrail hükümeti, İsrail'deki yasa dışı ikamet edenlerle ilgili hususları içeren 1813 sayılı kararı çıkarmış, parlamento ise bu kararı 2003 yılında kabul etmiştir. Aile fertlerinden birinin Filistin asıllı olan ailelere "aile birleşimi" olarak adlandırılan haktan mahrum kalmalarını sağlar. Bu kararın alınması Batı Şeria Duvarı (Apartheid Duvarı)'nın inşasıyla eş zamanlı olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılında çıkarılan manyetik (biyometrik) kartla ilgili özel yasa: Parlamento 2012 yılında kabul etmiş, içişleri bakanlığı 2013 yılında yasayı yürürlüğe koymuştur. Bu yasa İsrail'in Kudüs sakinlerine karşı uyguladığı siyasetler (transfer) bağlamında gerçekleşmiştir.

İsrail güçlerinin bu kartlar aracılığıyla kart sahipleriyle ilgili, yüz hatları, parmak izleri, ikamet yerleri, ödenmesi gereken borçları gibi tüm bilgilere ulaşması mümkün hale gelmiştir. Ayrıca kart sahiplerinin şehir içi hareketleri ve bu hareketlerin sayılarından ikamet yerlerine kadar ulaşması imkân da-

hilindedir. Böylece işgal devleti Kudüslü halkı her yönden kuşatmıştır. Kudüs kimliği olup şehrin dışında ikamet edenlerin ise ilk adım olarak kimlikleri ellerinden alınıp Kudüs'ten çıkarılmışlardır.

1650 sayılı “İzinsiz Sızma Yasası”: 13 Nisan 2010'da yürürlüğe girmiştir (2 numaralı bendi sonrasında düzenlenmiştir). Bu yasa, Kudüslülerin Kudüs'te yaşamalarına rağmen ikamet hakkından mahrum olmalarını içermektedir. Nitekim bu yasa onları “gizlice sızanlar” olarak adlandırır. Buna ek olarak bu kişiler para cezasından 7 yıla kadar uzayan hapis cezalarına çarptırılmışlardır.

Knesset (İsrail Parlamentosu) işgal güçlerine karşı eylemler gerçekleştirenlerin daimi ikamet haklarının geri alınmasını 7 Mart 2018 tarihinde onayladı. Bu yasa herhangi bir belirleme yapılmaksızın oluşturulmuştur. Bu yasa, yalnızca işgal güçlerine karşı direniş eylemleri gerçekleştirenlerin vatandaşlığının geri alınmasını sınırlamak-

la kalmamış, aynı zamanda işgal devletine bağlı olmamayı da vatandaşlığın geri alınmasının bir nedeni saymış, konuyu İçişleri Bakanının inisiyatifine bırakmıştır; bu da herhangi bir Kudüslü vatandaşı, yalnızca Filistinli olduğu için, vatandaşlık haklarının tamamının ellerinden alınması tehdidi ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu durum, 4. Cenevre Sözleşmesi'ne açık bir ihlal olarak değerlendirilmektedir; sözleşme, “Bireylerin veya grupların zorla nakli ve sürgün edilmesini, ister işgal altındaki topraklardan işgalci devletin topraklarına ister başka bir ülkeye, gerekçelerine bakılmaksızın yasaklamaktadır” şeklinde hüküm içermektedir.

Bu ırkçı yasalar, işgal otoritelerine Kudüslü Filistinlilerin meşru haklarından, özellikle şehirlerinde kalma haklarından mahrum bırakılması için ortam hazırlamış; bu yasalar uyarınca Kudüslülerin kimlikleri geri alınarak şehirden çıkarılmışlardır.

Kudüslülerin kimliklerinin geri alınması için işgal otoritelerinin kullandığı başlıca sebepler şöyle özetlenebilir:

1- Belediye sınırları dışındaki Kudüs banliyölerinde, çevre illerde veya Filistin dışındaki yerlerde ikamet eden kişilerin oturma haklarının iptali.

2- Kudüslülerin kimliklerinin, “yaşam merkezlerini” şehir sınırları dışına, Batı Şeria veya Gazze'ye en az yedi yıl süreyle taşımaları halinde geri alınması.

3- Kudüslülerin kimliklerinin, o ülkede daimi oturma izni alması durumunda geri alınması.

4- Kudüslülerin kimliklerinin, başka bir ülkenin vatandaşlığını alması durumunda geri alınması.

5- Kudüslülerin kimliklerinin, güvenlik gerekçeleriyle geri alınması.

İsrail'in Kudüs'teki vatandaşlık meselesine karşı gelecekteki tutumu çerçevesinde şöyle bir yol izlemiştir: Bu hususta uzmanlardan oluşan bir ekiple birlikte Filistinlileri Büyük Kudüs'te 5 ayrı gruba ayırma yoluna gitmiştir:

1. Grup: 1967 yılında yapılan nüfus sayımındaki Kudüs sakinlerini kapsar. Ayrıca bu sakinler Kudüs belediyesi sınırları içerisinde oturmalı ve daimî ikamete sahip olmalıdırlar. Bu grubun ikamet izni işgal

güçleri tarafından onaylanmalıdır böylece idari, sosyal haklardan ve hizmetlerden faydalanabilirler.

2. Grup: İşgal devletinin kendince gerekçelerle daimi ikamet haklarını feshettiği Kudüslüler. Bu grup Kudüs çevresindeki yerleşimlerde ikamet ediyor olup sayıları 70 bin civarındadır.

İşgal güçleri bu gruba yeşil kimlik kartlarına sahip olma hakkı tanırken; sivil, sosyal, sağlık ve tazminat gibi haklardan mahrum bırakarak vatandaşlık hakkı da tanımamaktadır.

3. Grup: "Aile birleşmesi" yoluyla Kudüs'e gelen Filistinlileri kapsar. Bu grup yabancılar olarak kabul ediliyordu ancak sonrasında onlara da daimi ikamet hakkı tanınmıştır. İşgal güçleri bu grubu da sivil, sosyal ve sağlık gibi haklardan mahrum bırakmıştır.

4. Grup: Kudüs'te ikamet eden halkı kapsar. Ancak bu grup, köyler ve civar bölgelere yalnızca Batı Kudüs Belediyesi'nin sınırlarını kullanarak geçebilen eski Beyt Hanina, Şeyh Sa'd, Beyt Iksa, Velace, Bir Une sakinleri gibi Batı Şeria kimlik kartlarına sahiptirler.

Bu grubun sahip olduğu kartlar ise yalnızca kendi bölgelerine ve Kudüs'ün batısına kadar olan bölgelere giriş çıkışlarını sağlamaktadır. Herhangi bir sivil, sosyal vatandaşlık hakkı gibi haklara sahip değildir. Ayrıca sahip oldukları mülklere devamlı olarak vergi dayatılmasına rağmen Kudüs vatandaşı olarak kabul edilmezler.

5. Grup: Kudüs çevresindeki köylerde yaşayan sakinleri kapsar. Bu grubun Filistin Yasama Konsey'i için oy kullanma hakkı vardır. (örneğin: El-İzariye, Ebu Dis, Biddu, Hizma, Mihmas, Er-Ram ve Doğu Sevahire). Bu grup da herhangi bir haktan faydalanamaz. Vergi ödemek şartıyla Kudüs'e girişlerine izin verilir. Çünkü bu grup, vergiler hususunda işgal devletine bağlıyken idari olarak Ulusal Filistin Yönetimi'ne bağlıdır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch) 8 Ağustos 2017'de yayınladığı raporda şunları aktardı: "İsrail'in binlerce Filistinlinin işgal altındaki Doğu Kudüs'teki ikamet haklarını engellemesi, İsrail'in Kudüs'te uyguladığı ikili sistemi gözler önüne seriyor." Bu ikamet sistemi Filistinlilerin ikametlerini koruması hususunda ağır şartlar dayatmakta olup ikametini kaybedenler için çok vahim sonuçlar doğurmaktadır.

Örgütün aktardığı verilere göre; İsrail'in Kudüs'ü 1967'den 2016'nın sonuna kadar işgal ettiği dönemde, Doğu Kudüs'te İsrail İçişleri Bakanlığı'ndan alınan bilgilere göre en az 14.595 Filistinlinin ikameti iptal edilmiştir. Bunun devamı niteliğinde "2020" büyük plan gündeme gelmiştir. Bu büyük plan, Filistinli nüfus oranının %15 oranında azaltılarak 2030 yılında Filistinli nüfusun Kudüs'ün toplam nüfusunun %12'lik az bir kısmını oluşturması planlanmaktadır.

"Filistin Merkezi İstatistik Kurumu" nun Temmuz 2025'te yayınladığı Kudüs yıllığına göre, Filistinlilerin kimliklerine el konu-

lup iptal edilmesi içişleri bakanlığının resmi ilanıyla gerçekleşmektedir. 1967- 2024 yılları arasında el konulan kimlik sayısı 14.809 olup bu sayının bir kısmı aile reislerinin kimliklerinden oluşmaktadır. Bu da demek oluyor ki kimliği iptal edilen aile reislerinin aile fertlerinin kimlikleri de otomatik olarak iptal edilmektedir. Dolayısıyla iptal edilen kimliklerin sayısı aktarılan sayıdan çok daha fazladır.

1967- 2024 yılları arasında iptal edilen kimlik sayıları

Yıl	İptal edilen kimlik sayıları
1967-1976	1442
1977-1986	1405
1987-1996	1061
1997-2006	4361
2007	229
2008	4577
2009	720
2010	191
2011	101
2012	116
2013	106
2014	107
2015	84
2016	95
2017	35
2018	13
2019	40
2020	18
2021	23
2022	81
2023	-
2024	4
Toplam	14.809

Son olarak şunu belirtmeliyiz ki, Kudüslü Filistinlilerin kimlik kartlarının geri alınmasına verdiğimiz tepki, bu kartlara itibar etmemiz değil bilakis; işgalin onları şehirle-

rinden ve Yahudileştirmeye çalıştığı evle-
rinden zorla göç ettirmesini engelleyerek
kendi şehirlerinde ve evlerinde kalmaları-
nı sağlama kaygısından ileri gelmektedir...

القدس اليوم

KUDÜSTE
BUGÜN

kudustebugun

kudustebugun.com.tr